

(welke ook krijgsgevangen kunnen gemaakt worden, wat toch een onzijdige zeker wel niet overkomt), verder van „sparen en beschermen” van mobiele geneeskundige formaties en van de vaste inrichtingen van den geneeskundigen dienst, ook van het personeel, uitsluitend belast met het weghalen, het vervoeren en de behandeling der gewonden en zieken, alsmede met het beheer der geneeskundige formaties en inrichtingen, en de aan de legers verbonden veldpredikers (deze allen worden, indien zij den vijand in handen gevallen zijn, niet als krijgsgevangenen behandeld), terwijl hiërmede personeel, formaties e. d. m. van behoorlijk erkende en toegelaten vereenigingen (als het Roode Kruis) gelijkgesteld worden, onder voorbehoud, dat dit personeel onderworpen zij aan de militaire wetten en reglementen. Nog sterker komt evenwel uit, dat in dit verband van „onzijdigheid” geen sprake kan zijn, als men leest, dat, terwijl de bescherming, aan geneeskundige formaties en inrichtingen verschuldigd, ophoudt, als men er gebruik van maakt tot het verrichten van voor den vijand nadeelige handelingen, uitdrukkelijk wordt vastgesteld, dat dit verlies van die bescherming niet wordt veroorzaakt door het feit, dat het personeel van de formatie of inrichting gewapend is en van zijn wapenen gebruik maakt tot verdediging van zichzelf of van zieken en gewonden; of door het feit, dat bij gebrek aan gewapende ziekenverpleging, de formatie of inrichting wordt bewaakt door een piket of door schildwachten, van een behoorlijke schriftelijke lastgeving voorzien.

Op het karakter van onzijdigheid duidt dit alles toch wel niet!

I e reden, waarom ik meende op de onjuistheid in het stuk van dr. SALM de aandacht te moeten vestigen, is deze, dat slechts bij juiste kennis van de artikelen van het Tractaat van Genève door allen, die bij de verpleging van in den oorlog gewond zijnden betrokken zijn, misverstanden, onnoodige emoties, gevoelens van onrechtmatige behandeling, enz., kunnen worden voorkomen.

Zou het niet aanbevelenswaard zijn, nu de mogelijkheid bestaat, dat ieder geneesheer opeens voor de noodzakelijkheid zal kunnen komen te staan, militaire gewonden te helpen, indien de redactie van dit *Tijdschrift* het Tractaat van Genève van 6 Juli 1906 eens in zijn geheel onder de oogen zijner lezers bracht?

Dr. TACO KUIPER K.ZN.

Regimentsarts 17 R. I. IIIe Divisie Veldleger.

DE INHOUD VAN HET TIJDSCHRIFT.

Naar aanleiding van het schrijven van collega WINDEMULLER en het antwoord van prof. VAN RIJNBEEK, beide in het vorige nummer geplaatst, sluit ik mij ten volle aan bij punt I van eerstgenoemde, vooral waar hij spreekt over een „pieterig gedrukt Overzicht van Weekbladen.” Ook mij hindert de toenemende plaatsing van allerlei stukken met die keine, oogenvermoeiende, oogenbedervende letter. Nog een paar stappen verder en ons geheele *Tijdschrift* wordt met dat onmogelijk kleine letertype afgedrukt, zeer in strijd met een goede hygiëne voor onze oogen en dus tot onherstelbare schade voor deze voor ons zoo gewichtige organen. Eenige jaren geleden heb ik mijn verwondering, ja verbazing, reeds er over uitgedrukt, dat in een *Tijdschrift* van en voor artsen, van een dergelijk letertype zoo veelvuldig gebruik werd gemaakt. Wat moet het leekenpubliek wel van ons denken, hoe onze wetenschappelijke inzichten, meeningen en raadgevingen, ten opzichte van oogen-bederf opvatten, als wij afraden en afkeuren, bij slechte of onvoldoende verlichting te lezen, als onze oog-specialisten en schoolartsen allerlei nuttige wenken geven, hoe groot bijv. het lichtoppervlak dient te zijn, in verhouding tot de grootte van het vertrek; hoe en van welke zijde het licht moet invallen; hoe groot de tusschenruimte tusschen de regels dient te zijn, de grootte van de drukletters, de hoedanigheid en de kleur van het papier, enz. —, wat moeten de leeken dus wel van ons denken, als zij zien, hoe wij, ten opzichte van ons eigen hoofdorgaan, sommige van deze wenken in praktijk brengen! Daarbij komt nog, *wanneer* worden de verschillende stukken daarin gelezen? Door de meesten 's avonds,

bij kunstlicht dus en na verrichte dagtaak, wanneer het lichaam, en dus niet minder de oogen, al eenigszins vermoeid zijn.

Ook ik vind dikwijls in de zeer belangwekkende „Vereenigingsverslagen” de hoofdschotel van het geheele nummer, maar moet meermalen voor een wijle of voorgoed met het lezen ophouden, wijl de letters, van wege hun „pieterigheid”, op het laatst voor de oogen dansen!

Wat nu verder die m. i. terecht gewraakte „Overzichten van Weekbladen” betreft, zou het niet mogelijk zijn, waar menig een onzer, hetzij privatim voor zich, hetzij als lid van een leesgezelschap, een of meer van de daar genoemde weekbladen geregeld leest, die geheele rubriek uit het *Tijdschrift* te lichten en, als een afzonderlijke „Bijlage” en tegen extra-vergoeding verkrijgbaar te blijven stellen voor hen, die prijs erop stellen, op die wijze op de hoogte te blijven van hetgeen in onze wetenschappelijke wereld wordt gewerkt, onderzocht en geschreven?

Wel vreest prof. VAN RIJNBEEK, dat het drukken met groote letter een gewelddadige vorm van zelfmoord voor het *Tijdschrift* zou zijn, vooral, nu het papier nog steeds zoo duur is, maar, ... mogen wij dan toch maar voortgaan met een langzame, zachte (zelf)moord van onze oogen? Mogelijk zullen de veel hoogere kosten enkelen onzer afschrikken en nopen, hun abonnement op het *Tijdschrift* op te zeggen. Maar ik stel mij toch voor, dat verreweg de meesten het behoud, het sparen van hun oogen op hooger prijs zullen stellen en dit, gevoegd bij het aangename en minder vermoeiend en inspannend kennis nemen en verwerken van den inhoud, hun *wel* een grooter geldelijk offer waard zal zijn. Zou niet, als straks nog meer lezers hun zienswijze hebben kenbaar gemaakt over een dergelijk belangrijk punt, waar het geneeskundig inzicht en onze ervaring in strijd komen met onze beurs, een referendum onder de lezers duidelijker den weg kunnen aanwijzen, wat men in meerderheid wil? Ik voor mij houd mij overtuigd, dat geen geneesheer, ter wille van enkele guldens, zijn oogen vroegtijdig zal willen bederven, of zich wil laten aanleunen, dat hij als het hem zelf of zijn beurs geldt, het niet zoo nauw neemt met zijn wetenschappelijke inzichten, opvattingen en beginselen. Bij menig onzer zal immers, door besparing op andere zaken b. v., die grootere uitgaaf wel niet, of niet te zwaar worden gevoeld. Hetzelfde geldt van een onvermijdelijke verhooging der frankeerkosten, bij scheiding in onderdeelen, — hoofdorgaan en bijlagen.

Puttershoek, 15 Januari 1917.

D. H. N. ADRIANI.

In dit nummer vinden onze lezers reeds uiteengezet, om welke dwingende redenen papier en letters dit jaar aldus gekozen zijn, en waarom van de kleine letter veel gebruik wordt gemaakt (trouwens niet meer dan in vorige jaren). Overigens komen ons de bezwaren en de voor de oogen door collega ADRIANI gevreesde gevaren nogal overdreven voor. Aan de oogen van volwassenen is het nu toch niet zoo gemakkelijk, alleen door een beetje meer inspanning, als die voor korten tijd noodig is, iets te bederven. En schoolkinderen in den groei lezen het *Tijdschrift* niet.

Redactie.

BERICHTEN.

Wetten, Besluiten, Officiële verslagen, enz.

Haventoezicht in 1915.

Reeds eenigen tijd geleden heeft het licht gezien het *Verslag over het haventoezicht*, door de directie van den arbeid uitgeoefend in 1915. Onze redactie ontving een exemplaar van dit verslag door den directeur-generaal van den Arbeid, den heer H. A. VAN IJSSELSTEYN, toegezonden, waarvoor wij hier onzen dank betuigen. Datgene daaruit, wat onzen lezers belang kan inboezemen, nl. de mededeelingen over ongevallen en over hygiënische toestanden in het havenbedrijf, moge hier een plaats vinden.